

Χαιρετισμοί... προς τη Γυναίκα

του Νίκου Μαρκάτου

- Γυναίκα είναι κάτι που μ' έφερε αλλά και με κρατάει στη ζωή.

- Στο χαμόγελό τους βλέπουμε τη δικαιοσύνη μας, στο σκυθρωπιασμό τους την ανεπάρκειά μας, στους αγώνες τους τον ίσο μας σύντροφο.

- Πιο πολύ από το χρήμα, πιο πολύ από τη δόξα, πιο πολύ από τον εαυτό μας αναζητούμε τα ωριά τους.

Όχι ασφαλώς για τη χαρά του σεξ και μόνο, αλλά για την μόνη ελπίδα μας να ολοκληρωθούμε και να περάσουμε το μήνυμά μας, όποιο έχει ο καθένας μας, στους αιώνες.

- Ξέρουν από ένστικτο ότι είναι καλύτερα να είναι για μας το μισό που λείπει, παρά το ολόκληρο που δεν εκτιμάται.

- Οι γυναίκες παλεύουν για την εξίσωσή τους. Συμπορευόμαστε ολόψυχα και έμπρακτα αν και πρόκειται για εξίσωση με πολλούς αγνώστους, που δεν επιδέχεται μοναδική λύση.

- Έχουν το δύσκολο ρόλο να είναι στην Τραγωδία των αντρών Χορός και Κορυφαίες ταυτόχρονα.

- Η κοινωνική αδικία πλήττει πρώτα αυτές γιατί ανά τους αιώνες δεν είχαμε το θάρρος να τις υψώσουμε στο ίσο σκαλί. Παρά τα υποκριτικά μοιρολόγια μας ο φόβος, αναρωτιέμαι τίνος, παραμένει.

- Απομένει σ' αυτές να κάνουν τον αγώνα γιατί εμείς, όσο κι' αν το θέλουμε, λίγο θα βοηθήσουμε, θύματα, τί ειρωνεία, των μανάδων μας και των κοινωνικών δομών που εμείς φτιάξαμε.

- Στους πολέμους και στις αναταραχές αγωνίζονται μόνο και μόνο για νάνα η δόξα γένους θηλυκού.

- Η ευτυχία είναι γένους θηλυκού.

Η ανανέωση και δημιουργία είναι επίσης γένους θηλυκού. Αυτό είναι γνωστό και αποτελεί συμβολική αντιστοιχία από τα αρχαία χρόνια. Είναι

όμως το σουρρεαλιστικό κίνημα στο μεσοπόλεμο, που εξέφρασε δια στόματος Αντρέ Μπρετόν με τον πιο σύγχρονο και γλαφυρό τρόπο, ότι η ανθρωπίνη, κοινωνική και πολιτική ανανέωση της μεταβιομηχανικής κοινωνίας θα έχει γυναικείο πρόσωπο.

Αν ισχύει ότι η εσωτερική απελευθέρωση, δηλαδή η έκφραση του υποσυνείδητου που στην ψυχαναλυτική λογοτεχνία έχει τα χαρακτηριστικά της γυναίκας, είναι συνιστώσα απαραίτητη για να ολοκληρωθεί και ανανεωθεί το ορθολογικό μοντέλο των προσωπικών, κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων, το οποίο στην ψυχαναλυτική λογοτεχνία έχει τα χαρακτηριστικά του άντρα, έ, τότε ναι... η εποχή μας και το μέλλον μας έχουν ανάγκη τη γυναίκα.

Τη γυναίκα σύμβολο μας γενικότερης προοπτικής και ελπίδας.

Τη γυναίκα με τα χαρακτηριστικά της απελευθέρωσης όλων των δημιουργικών δυνάμεων της κοινωνίας μας.

Ηχεί παράδοξο αυτό: Όχι, σίγουρα παράδοξη είναι η ταύτιση της γυναίκας με την καταπίεση και τη δέσμευση. Με το ρόλο που της έταξε η φεουδαρχική και η βιομηχανική κοινωνία. Με το πρόσωπο της μούτζουρωμένο απ' το φουτουρισμό και το φασισμό. Με τα μάτια της σβησμένα απ' το βάρος των μικροαστικών ονείρων της «αποκατάστασης» της μεταπολεμικής περιόδου και της «τακτοποίησης» της εποχής της αντικομμουνιστικής υστερίας.

Ε!, λοιπόν όχι! Στην εποχή μας, που είναι μια εποχή τέλους, τέλους πρώτων υλών, περιβαλλοντικής ποιότητας και κρίσης αξιών και συστημάτων, η ελπίδα θάρθει από μια νέα θεώρηση που θάχει το πρόσωπο της γυναίκας, το σώμα και τη λογική της.

Την αντίστροφη λογική του κόσμου μας. Αυτή λοιπόν που θα λείει σε ποιόν κόσμο αισθανόμαστε καλά για να τον οργανώσουμε, σε ποιόν κόσμο δημιουργούμε, σε ποιόν κόσμο είμαστε ελεύθεροι. Όχι σε ποιό σύστημα ζούμε για να προσαρμόσουμε τα αισθήματα και τα οράματά μας. Σ' αυτό το αύριο τα μάτια όλων θα είναι λαμπερά.

Ποιός είναι ο σημερινός πρόσφυγας;

Τις περισσότερες φορές πρόσφυγας είναι μια γυναίκα. Μια γυναίκα μόνη και φοβισμένη.

Από τη Ρουάντα μέχρι το Αφγανιστάν, τη Σομαλία, την πρώην Γιουγκοσλαβία, οι γυναίκες, αδύναμα θύματα των διαφορών μεταξύ κάποιων άλλων, ξεφεύγουν από τον πόλεμο και την καταπίεση.

Αφήνουν πίσω τους πατεράδες, συζύγους, αδελφούς που βρίσκονται στο μέτωπο ή στη φυλακή ή θαμμένοι σε κάποιο νεκροταφείο.

Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή στον κόσμο 27 εκατομμύρια πρόσφυγες και άλλα άτομα τα οποία φροντίζει η Ύπατη Αρμοστή ακαι εκατομμύρια ακόμη εκτοπισμένων ανθρώπων - εκ των οποίων περισσότερο από το 80% είναι γυναίκες και παιδιά. Εάν επισκεφθείτε ένα στρατόπεδο προσφύγων, η εικόνα που θα μείνει χαραγμένη στο μυαλό σας θα είναι αυτή ενός πλήθους γυναικών και παιδιών. Ποιός όμως ασχολείται με αυτούς;

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες έχει σα σκοπό να προστατεύει και να φροντίζει όλους τους πρόσφυγες. Δε μπορεί να κάνει διακρίσεις μεταξύ τους. Αναγνωρίζει όμως ότι οι γυναίκες πρόσφυγες έχουν ιδιαίτερες ανάγκες οι οποίες πρέπει να ικανοποιηθούν.

Το στήριγμα της ζωής στην εξορία

Η μοίρα είναι συχνά σκληρή για τις γυναίκες πρόσφυγες, και ιδιαίτερα για εκείνες των οποίων ο σύζυγος ή ο πατέρας έχει πεθάνει ή αγνοείται. Η διάλυση της οικογένειας αφήνει τις γυναίκες και τις νεαρές κοπέλες ιδιαίτερα ευπρόσβλητες στη βία, στον εκφοβισμό και στη σεξουαλική κακοποίηση.

Οι γυναίκες πρόσφυγες βρίσκονται συχνά μοναδικές υπεύθυνες για την επιβίωση των παιδιών τους, σε μια περίοδο όπου είναι

αδύναμες για να κουβαλήσουν ένα τόσο μεγάλο βάρος και όπου η ίδια τους η ζωή βρίσκεται σε κίνδυνο.

Ακόμη κι όταν δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος θανάτου ή καταδίωξης, οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ζουν, είναι ιδιαίτερα σκληρές.

Κάθε μέρα είναι μία πρόκληση.

Η γυναίκα πρόσφυγας συνήθως ξεκινάει την ημέρα της περιμένοντας στην ουρά για να πάρει λίγο νερό σε ένα στρατόπεδο γεμάτο σκόνη. Αφού γεμίσει τα μπιτόνια της πρέπει μόνη της να τα μεταφέρει πίσω στο καταφύγιο της.

Η ίδια γυναίκα στη συνέχεια περπατάει ολόκληρα χιλιόμετρα για να μαζέψει μερικά κλαδάκια έτσι ώστε να μπορέσει να βράσει τα αυγά ή να μαγειρέψει τα οποία αποτελούν τη βασική διατροφή της οικογένειάς της.

Είναι η ίδια γυναίκα που μέρα και νύχτα επαγρυπνεί στα κέντρα εντατικής διατροφής ενώ οι γιατροί συνιστούν μικρά γεύματα, αποτελούμενα κυρίως από υγρή τροφή, κάθε τρεις ώρες για τα παιδιά της, τα οποία είναι σοβαρά υποσιτισμένα.

Κι όταν η γυναίκα πρόσφυγας αρρωστήσει, πράγμα που συχνά συμβαίνει, δεν πηγαίνει να ζητήσει ιατρική βοήθεια γιατί ... ποιός θα ασχοληθεί με τα παιδιά της κατά τη διάρκεια της απουσίας της;

Τα προβλήματά της είναι άπειρα και οι επιλογές της σχεδόν ανύπαρκτες.

Δύο φορές επιζώντες

Οι γυναίκες πρόσφυγες είναι εκτεθειμένες στη βία σε όλα τα στάδια της φυγής τους. Από τη στιγμή που θα εγκαταλείψουν μια εμπόλεμη ζώνη κινδυνεύουν να βιαστούν ή να κακοποιηθούν από στρατιώτες ή από φύλακες.

Με την άφιξή τους σε ένα στρατόπεδο προσφύγων πολλές φορές βιάζονται ή κακοποιούνται από το προσω-

πικό της τοπικής ασφάλειας ή από άλλους πρόσφυγες.

Η εξορία στερεί τους συζύγους από τον παραδοσιακό ρόλο του προστάτη της οικογένειας κι αυτό κάνει τις γυναίκες να υποφέρουν.

Ταπεινωμένοι και καταπιεσμένοι, μερικοί στρέφουν το θυμό τους κατά της συζύγου και των παιδιών τους, τους κακοποιούν ή τους εγκαταλείπουν.

Οι γυναίκες που βρίσκονται στην παραγωγική ηλικία είναι πιο ευαίσθητες στην κακή διατροφή από τους άνδρες. Οι έγκυες γυναίκες και αυτές που θηλάζουν υποφέρουν περισσότερο από έλλειψη σιδήρου, ασβεστίου και άλλων θρεπτικών στοιχείων. Η διανομή των ειδών διατροφής στους άνδρες αρχηγούς της οικογένειας συγκρούεται με τον παραδοσιακό τρόπο που θέλει τις γυναίκες να ασχολούνται με τη διατροφή. Εξ' αιτίας αυτού του γεγονότος, τα αγαθά που μοιράζονται διαμέσω δικτύων τα οποία διοικούνται από άνδρες, στρέφονται πολλές φορές προς όφελος των δυνάμεων της αντίστασης ή πωλούνται στη μαύρη αγορά.

Από φυλλάδιο
της **Υπάτης Αρμοστίνας**
Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες